

магістерського ступеня у національній вищій школі у межах опанування освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програм.

Список використаних джерел:

1. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю: монографія / Н. І. Мачинська; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоевої. – Львів : ЛьвДУВС, 2013. – 416 с.

Штань О.О.

аспірантка,

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

ДОСВІД АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ М. Л. ДОВГОПОЛЮКА В УПРАВЛІННІ ОХТИРСЬКИМ ДИТЯЧИМ МІСТЕЧКОМ

На початку третього тисячоліття, в епоху застосування і розвитку ІКТ педагогічна наукова думка звертається до вивчення, систематизації та переоцінки виховної діяльності минулого. Одним із яскравих прикладів засновників національної освіти на Сумщині, зокрема, у м. Охтирка 1920–1930 рр. є Матвій Лукич Довгополук. З 1922 р. по 1933 р. він обіймав посаду директора Охтирського дитячого містечка.

Педагогічна та управлінська діяльність Матвія Лукича Довгополюка розпочалася в часи революційних подій в Україні в першій третині ХХ століття, які характеризувалися складними політичними та соціально-економічними чинниками. Післявоєнна господарська розруха, посуха 1921 р. та згубна для сільського господарства економічна політика більшовиків стали основними передумовами голоду 1921–1923 рр., що охопив основні хліборобські регіони колишньої Російської імперії – Поволжя, Північний Кавказ та південні губернії України, звідки втікали діти до інших територій, зокрема, до м. Охтирка. Було знищено господарство, суспільне та культурно-духовне життя. Багато дітей стали безпритульними та змушені були жебракувати [1, с. 119]. Одним із осередків порятунків для таких дітей стало дитяче містечко у м. Охтирка. Достатньо нелегке завдання випало на долю завідувача дитячим містечком. Треба було не тільки влаштовувати побут дітей, вести господарство, підтримувати у належному стані господарські будівлі, а й налагоджувати навчально-виховний процес.

З приходом до дитячого містечка, Матвій Лукич зустрівся з неорганізованим дитячим гуртом, який не бажав жити за моральними принципами життя. Доручення вихованці не виконували, навіть тоді, коли вчителі власним прикладом намагались залучити їх до роботи. Вони не займались самообслуговуванням. Часто від безпритульних можна було почути, що вони задарма не працюватимуть, що їм повинні платити за виконану роботу. Матвій Лукич зрозумів це, і тому разом з педагогічним

колективом мав виробити ряд стимулів та заохочень, за допомогою яких зумів би організувати дітей, створити дисциплінований колектив. Одну з умов успішного виховання М. Л. Довгополук вбачав у єдності колективу вихователів, які б об'єднались єдиною метою, переконаннями, правильними діями, єдиними вимогами методики, які виходять із природи.

З цією метою в дитячому містечку діяло одне для всіх правило – той, хто краще працює і навчається, отримує кращу їжу, а також кращий одяг. Згодом частина дітей зрозуміла такий принцип, почала виконувати всі завдання, що ставились перед ними. Але більшість дітей ще намагалися ледарювати. Кращих дітей нагороджували грамотами, пам'ятними подарунками, туристичними путівками, преміювали. Але не залишали поза увагою жодного випадку порушень дисципліни, негативних вчинків. Винуватець мав бути покараний.

М. Довгополук разом із педагогічним колективом також визначив завдання що стосувались господарської роботи, розробив положення та інструкції до діяльності навчально-виховного закладу. Були відремонтовані майже всі будинки, переобладнані на гуртожитки, класні кімнати, кімнати для гурткової роботи.

М. Л. Довгополук вважав, що «немає поганої дитини, є погане оточення». Ці слова він викарбував при вході до дитячого закладу, вони й стали девізом усієї роботи, виховання, навчання усього дитячого містечка [4, с. 16].

Поступово життя в дитячому містечку налагоджувалося. М. Л. Довгополук наполегливо створював виховну систему, організовував навчальний процес. Діяли різні гуртки, органи самоврядування, громадські об'єднання. Старші вихованці шефствували над молодшими, влаштовували для них вечори відпочинку.

У 1925 році в Охтирське дитяче містечко перевели вихованців з охтирських дитячих будинків, які ліквідувала повітова наросвіта. Прибули підлітки з інших міст, з навколишніх сіл, яких не в змозі були утримувати батьки.

На кінець 1925 року вихованці заселили п'ять будинків. Їх розмістили відповідно до статі, віку та національності. У будинку № 1 були розміщені діти дошкільного віку; в будинку № 2 – діти молодших класів, які розмовляли і навчалися російською мовою; в будинку № 3 – хлопці-підлітки семирічки та юнаки школи соцвиху; в будинку № 4 – діти молодших класів, які розмовляли українською мовою; в будинку № 5 жили діти всіх національностей, які навчалися в середніх класах [3, с. 292].

Восени 1927 року з нагоди річниці заснування дитячого містечка йому присвоїли ім'я наркома освіти М. О. Скрипника, а в 1928 році у дитячому містечку відбувся з'їзд працівників дитячих будинків та колоній України.

Таким чином, М. Довгополук за час своєї роботи створив творчий колектив педагогів та дітей. Організація навчально-виховного процесу в Охтирському дитячому містечку відповідала ідеям становлення української національної школи 20–30-х рр. ХХ ст. Багаторічний досвід педагогічної та управлінської діяльності дозволив йому не тільки навчити і виховати не одну сотню безпритульних дітей, а й стати вправним господарем в умовах

жорсткого матеріального дефіциту та відсутності достатнього фінансування від органів влади.

Список використаних джерел:

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України / Д.І. Багалій – Х.: Дельта, 1993. – 256 с.
2. Волобуїв П. По досвідних установах соцви-ху України // Радянська освіта. – 1925. – № 4. – С. 51–54.
3. Голубченко В.Ю. Педагогічне краєзнавство Сумщини: пошуки та знахідки: Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А.А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «МакДен», 2011. С. 286–312.
4. Самброс Ю.П. Дещо з моїх згадок про незабутнього Матвія й тодішні часи / Ю.П. Самброс // Архів Охтирського краєзнавчого музею Сумської області. – З. № 1–20 с.
5. Трипутіна Н.П. Дитячий будинок: від ідеї до її втілення (20-ті роки ХХ століття). – Історична пам'ять: збірник наукових праць, вип. 1 (25). – Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2011. – С. 52–63.